

ՎԱՀԱՆ ՏԷՐԵԱՆԻ

ԱՆՏԻՊ ՔԵՐԹՈՒԱՆԻՍ ԿԸ

Անցուզական բանաստեղծին մահուան 25ամեակին առիթով, Յունուար 9ին Երևանի մէջ «Յուշ Երեկոյ» ընթերցեցաւ: «Խորհ. Հայաստան» Երևանի Գրական Թանգարանին մէջ գտնուող անտիպ նւթերէն, հրատարակեց (8 Յունուար) մեծ քերթողին երկու բանաստեղծութիւնները, որոնցմէ մին է հետեւեալը:

Մի՛ խառնե՛ք մեզ ձեր վայրի, արջի ցեղերին, –
Մեր երկիրը աւերուած, բայց սուրբ է եւ հին:

Որպէս լեռն է մեր պայծառ տեսել հազար ձիւն,
Այնպէս նոր չեմ մեզ համար դաւ ու դառնութիւն:

Բաբելոնն է եղել մեր ախոյեանը՝ տե՛ս, —
Անհետ կորել, անցել է—չար մշուշի պէս:

Ասորիքն է եղել մեր թշնամին-ահա՛
Դաշտ է տեղը եւ չկայ ֆաբ ֆաբի վրայ :

Ամբակուտ է մեր հոգիին-դարերի գաւակ՝
Շատ է տեսել մեր սիրտը աւեր ու կրակ :

Շատ է տեսել երկիրն իմ ցաւ ու արհաւիրք
Լաց է այնտեղ ամէն երգ եւ ողբ՝ ամէն գիրք :

Գերուած եմք մեմք ո՛չ ստրուկ – գերուած մի արծիւ,
Զարուքեան դէմ վեհսիրտ միշտ, վատի դէմ ազնիւ .

Բարբարոսներ շատ կը գան ու կ'անցնեն անհետ
Արքայական խօսքը մեր կը մնայ յաւէտ:

Զի հասկանայ ձեր հոգին ե՛ւ ծոյլ ե՛ւ օտար,
Տանար է մեր երկիրը, սուրբ է ամէն փար:

Եգիպտական բուրգերը փռի կը դառնան,
Արեւի պէս, երկիր իմ, կը վառուես վառման:*

Որպէս փիւնիկ կրակից կ'ելնես, կ'ելնես նոր
Գեղեցկութեամբ ու փառքով վառ ու լուսաւոր:

Կանգնի՛ր, հայարտ օրպէս լոյս լեռն է մեր կանգուն,
Արիացի՛ր, սի՛րտ իմ, ե՛լ հաւատով տոկուն :

* Եղիշէ Զարեհն արդէն ծանօթ էր այս բանաստեղծութեան իր «Երկեր Նայիրի» արձակ փոթորւածին մէջ (էջ 319, ա սիւնակ. հրատ. Երեւան) կը յիշէ այս երկու տողերը:

ՅՈՒԴԱՅԻ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. տե՛ս «Բազմավեպ» 1940, էջ 74)

F

— Դուռն կ'ուղես գլխանալ, վերսկսաւ, թէ
ո՞վ եմ ես եւ ի՞նչ է անուռնս: Դեռ չգուշա-
կեցի՞ր: Միայն ըսեմ որ Հին Թշնամի մըն
եմ Ասատուծոյ եւ իր որդիներուն: Թշնամի
գերեթէ սահմանեալ: Քիչ առաջ խոստովա-
նեցար որ վայրկեաններ կան ուր կը նշա-
րես թէ կ'ատես Յիսուսը. ճշմարտութիւնը
ըսիր, մի՛ ուրանար: Եթէ քաջութիւն ու-
նիս հարցաքննելու հոգիդ՝ դէմ առ դէմ
առանց խուսափելու, պիտի տեսնես թէ
ինչպէս այն տեսակ մը սէրը, զոր կը զգաս
Յիսուսի հանդէպ, ուրիշ բան չէ եթէ ոչ
ատելութեանդ ամենակեղծաւոր եւ ահոե-
լի դէմքը: Կը կեղծես զինքը սիրել, կը
փափաքիս զինքը սիրել, միայն անոր հա-
մար՝ որ կը զգաս թէ զինքը կ'ատես, չա-
փազանց կ'ատես, ու միշտ աւելի կ'ատես:
Մտիկ ըրէ Յուդա, ինծմէ մի՛ հեռանար,
խարուած չեմ քովդ գալով: Ստեղծուած
ենք իրարու բարեկամներ ըլլալու համար,
եւ վաղը թերեւ եղբայրներ:

Դուռն ինծի չափ սրտեր կարգալ գերտես :
Յարդ բոլոր քեզի ըսածներս կատակ էին :
Որպէս զի զքեզ սկիզբէն չխտեցնեմ, որ-
պէս զի զքեզ փորձեմ, որպէս զի հոգիիդ
խորը քննեմ : Հիմա զքեզ աւելի լաւ կը
ճանչնամ : Յուդա, հիմա կրնամ քեզի հետ
խօսիլ առանց քոյի եւ նախազգուշութեան :
Մերժեցիր Յիսուսը մատնել՝ երբ կը ջա-
նայի զքեզ համոզել թէ այդ մատնութիւնը
իր յաղթանակին պիտի առաջնորդէր :
Իր յաղթանակին պիտի չմերժես վա-
րայց ընդհակառակն՝ պիտի չմերժես վա-
ճառելու, երբ գիտնաս թէ պիտի չարչար-
ուի եւ սպաննուի : Վաճառէ՛ զանիկա,
Յուդա, վաճառէ՛, նոյն իսկ քիչ գնով,
մեր յաղեցած առեւութիւնը պիտի վար-
ձատրէ ամէն, ամէն զոհողութիւն : Յանձ-
նէ՛ զայն, Յուդա, սպանդանո՛ց տար : Քու

Թշնամիդէ է, եւ բոլոր մարդկութեան թըշնամին, եւ մէջտեղէն կը վերցուի:

Միթէ կը հաւատա՞ն թէ նա Աստուած
ըլլայ կամ Որդի Աստուծոյ: Պետրոսի
նման դերահաւան չես եւ ոչ Յովհաննէսի
պէս մանկամիտ, քու լուսաւոր միտքը չի
կրնար հաւատալ Յիսուսի յաւակնեալ աս-
տուածութեան: Ես ստուգութեամբ գիտեմ
որ Աստուած չէ, եւ անկարող է գործելու
հրաշքներ, որոնք սեփական են Աստուծոյ:
Երեք տարի առաջ անապատին մէջ իր հետ
երկար խօսակցութիւն մը ունեցայ, որով-
հետեւ կը փափաքէի յստակ տեսնել իր
էութիւնը: Աստուած մը որ երկրիս վրայ
կը շրջի մարդու դիմակով՝ խոսիչ հիւր
մըն է: Իրմէն խնդրեցի որ իր գերբնական
զօրութեան միայն երկու ապացոյցներ
տայ. — Տաճարին աշտարակէն ինքզինքը
վար նետել եւ քարերը հացի փոխել: Ինծի
պատասխանեց սուրբ Գրքի մէջը երուսնե-
րով, բայց չուզեց խնդիրքս կատարել.
չուզեց՝ որովհետեւ չկրցաւ: Ճշմարիտ
Աստուծոյ մը համար այդ երկու հրաշքնե-
րը տղու խաղալիքներ պիտի ըլլային: Աս-
տուած երկնային էակ մըն է եւ վախ չունի
գետին իյնալու. Աստուած սէր է եւ զօրու-
թիւն, եւ պիտի չմերժէր քարերը հացի
փոխելով՝ իր կարողութեան եւ մարդոց
հանդէպ ունեցած սիրոյն ապացոյցը տալ:
Եւ եթէ տակաւին կասկած մը մնացած
ըլլայ անոր մարդ ըլլալուն նկատմամբ,
դիտելի՛ր որ անապատին մէջ քանի մը օր
առանց ուտելու անցնելէ հտք՝ անօթու-
թիւն զգաց:

Իսկական Աստուած մը, նոյն իսկ մար-
դու կերպարանքով, երբեք չի կրնար զգա-
լանթութեան զրդիւր: Եւ դու ինձմէ լաւ
գիտես, թէ նա սիրալոթար կ'ընդունի բա-
րեկամներու հրաւերները խնճոյքներու եւ